

“Rönesans ninnilerini” susturan bilim adamı

İSTANBUL - Dünyanın önde gelen İslam Bilim Tarihi Uzmanı Prof. Dr. Fuat Sezgin, insanlığın Rönesans ninnileri ile büyüdüğünü, kendilerine Müslümanların dünyayı oküzün boynuzunda sandığının öğretildiğini belirterek, “Halbuki Müslümanlar 10. yüzyılda göğün ve yerin eğiminin sabit mi değişken mi olduğunu hesaplamak için rasathane kurdu” dedi.

Prof. Dr. Sezgin, Boyut Yayınları tarafından yayımlanan “İslam Uygarlığında Astronomi, Coğrafya ve Denizcilik” eserinin, Gülhane Parkı’nda kendisinin de kurucularından olduğu İslam ve Teknoloji Tarihi Müzesi’ndeki tanıtım toplantısında basın mensuplarıyla bir araya geldi.

Müslüman bilim adamlarının 9-16. yüzyıllar arasında, diğer kültürlerden alıp geliştirdiği ve kendilerinin icat ettiği alet ve düzenekler üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan, 1982’de Frankfurt’ta Goethe Üniversitesi’ne bağlı Arap-İslam Bilimleri Tarihi Enstitüsü ve 1983’de buranın müzesini kuran Prof. Sezgin, bilimlerin tarihini tüm insanlığın müşterek mirası kabul ettiğini, bilim tarihindeki eksik halkalardan birini yerine koymak için çalıştığını ifade etti.

Rönesans’ı doğrudan Orta Çağ’a bağlayan yanlış düşünceyle oluşan boşluklara dikkati çeken Prof. Dr. Sezgin, Avrupa’yı Rönesans’a İslam bilim kültür çevresinden bir alma ve özümseme döneminin hazırladığını, Avrupa’daki yaratıcılığa zemin oluşturan, kendisinin de İslam dünyasında 9-16. yüzyıl arasında gösterilen bu başarıyı eserleriyle ortaya koymak istediğini dile getirdi.

Avrupa’da İslam kültürünün başarılarını yok sayma ve reddetmenin büyük ölçüde yaygın olduğu işaret eden Prof. Dr. Sezgin, şöyle konuştu:

“Avrupalılar 10. yüzyıldan itibaren Müslüman bilim adamlarının eserlerini Latinceye çevirmeye başladılar. Bu çalışmalar İspanya üzerinden Fransa ve İngiltere rotasını takip etti. Arapça bilen Yahudi taneliklarna önce İbraniceye oradan da Latinceye çevirtiyorlardı. Bu alma ve asimilasyon süreci 500 yıl sürdü. Bu sürede hangi kitapların tercüme edildiği biliniyor. Avrupalılar 16. yüzyıldan sonra üretken olmaya başladılar. Bu yüzde yüz bir realitedir.”

“RÖNESANS NİNNİLERİYLE BÜYÜDÜK”

Günümüz insanının İslam kültür ve bilim tarihinden haberdar olmadığını, Rönesans tanımlamalarının sarsılmadan varlığını sürdürdüğüne işaret eden Prof. Dr. Sezgin, “Siz de benim gibi Rönesans ninnileri ile büyüdünüz. ‘Müslümanlar dünyayı oküzün boynuzunda taşıyordu’ diye öğretilirdi. Halbuki Müslümanlar 10. yüzyılda göğün ve yerin eğiminin sabit mi değişken mi olduğunu hesaplamak için rasathane kurdu” şeklinde konuştu.

Prof. Dr. Sezgin, Gülhane Parkı’nda kendisinin de kurucularından olduğu İslam ve Teknoloji Tarihi Müzesi’nin bu gerçek dışı tarihsel bakışı düzeltceğini ümit ettiğini dile getirdi.

Türkiye ve yurt dışında müzenin tanıtımı için çok az şey yapıldığını belirten Prof. Dr. Sezgin, “Müzenin Türkiye’de tanıtımı için hemen hemen hiç bir şey yapılmadı” serzenişinde bulundu.

“MATEMATİK COĞRAFYA MÜSLÜMANLARIN İŞİ”

Hayatını adanmış olduğu araştırmaları sonucu matematik coğrafya tarihinin Avrupalılar tarafından bugüne kadar yazılmadığını dile getiren Prof. Dr. Sezgin, kaynakların yüzde 20’sinin Yunan, Hint ve modern Avrupa’ya yüzde 80’inin ise Müslümanlara dayandığını dikkati çekti.

Avrupalıların elinde 18. yüzyıla kadar İslam dünyasındaki enlem boylam haritalarının olduğunu söyleyen Prof. Dr. Sezgin, “Matematik coğrafya Müslümanların işi. Biruni, matematik coğrafyayı müstakil bir bilim olarak kurdu” dedi.

Müslümanların enlem boylam derecelerini ölçmeyi Yunan ve Hintlilerden aldıklarını ancak bu ölçümlerde hata payının 22 derece olduğunu söyleyen Prof. Dr. Sezgin, Biruni’nin geliştirdiği metotla bu hata payını 6 dereceye düşürdüğünü anlattı. Prof. Dr. Sezgin, okyanusta boylam derecelerini bulmayı Müslüman bilgilerin 15. yüzyılda tanımasıyla başarmışken, Avrupa’da bunun 20. yüzyılın başında mümkün olduğunu kaydetti.

Beşeri coğrafya alanında ise İslam bilgini Makdisi’yi örnek gösteren Prof. Dr. Sezgin, “Müslümanlar 10. yüzyılda beşeri coğrafyanın en yüksek noktasına ulaştı. 20. yüzyıl seviyesini biz 10. yüzyılda bulduk” diye konuştu.

“TÜRKLERİN DAHA ÇOK MESAFE KAT ETMESİ LAZIM”

Prof. Dr. Sezgin, bugüne kadar Türkiye’ye çevrilen eserinin olmadığını ancak Türk bilim adamlarının kendisini arayarak kaynak olarak eserlerini istediklerini söyledi.

“Kendisinden sonra bir halefi olup olmayacağına” sorulması üzerine, enstitüsü ve orada birlikte çalıştığı insanlar olduğunu söyleyen Prof. Dr. Sezgin, “85 yaşındayım, faal olarak idare ettiğim bir enstitüm var. Evet aralarında Hollandalı çok iyi bir halef var” dedi. Prof. Sezgin, “Türk yok mu?” şeklindeki soru üzerine “Türklerin daha çok mesafe kat etmesi lazım” diye konuştu.

Prof. Dr. Sezgin, 1960 ihtilalinde Türkiye’den ayrılmak durumunda kalmasına rağmen, ülkesine bağlılığının sebebinin sorulması üzerine, “Gittim ama, çalışacağım, memleketime faydalı olacağım” dedim. Cidde’de vatandaşlık teklif edildi. ‘Bırakın Türk kalayım’ dedim. Almanya’da da milletimi hiç unutmadım daima kalbim bu millet için çarptı.”